HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

שוטחן בחמה. מי שנשרו כליו בדרך [ח] במי גשמים: **אכל לא כנגד העם.** שלא יאמרו כסכן בשבת. האי תנא סבר דמידי דמשוס מרלאית העין מותר בחדרים: **אוסרין.** כרב: **עשאה לו כיס יד.** למוך שבאותו מקום מהו למיסריה דילמא שקלה וממטא לה בידים ללא מאים לאוחזה בבית יד שלה: **עשאה לה כיס יד מותר.** דלא אמרינן לא מאים אלא אפילו בבית יד מאים: **רבי יוחנן נפיק ביה לבי מדרשא.** במוך שבאזנו שהיה זקן והיתה לו לוחת האוזן מרובה: **וחלוקין עליו חבריו.** מפני שלא היה קשור באזנו והוא יולא בו לרה"ר: **הא דמיהדק.** דר' יוחנן היה תוחב באזנו יפה ומהדק ולא בעי קשירה ודרמי בר יחזקאל בדלא מיהדק. ל"א מתלמידי רבינו הלוי דרבי יוחנן קשור הוה ובית מדרשו סמוך לביתו הוה ולא היתה ר"ל מפסקת והא תני רמי והוא שקשור בו' וכי קשור מיהא אפילו לרה"ר מותר ואמאי קאמר לבי מדרשא ולא קאמר לרשות הרבים ומשני דר' יוחנן קשור ולא מיהדק הקשר ולשון ראשון מיושב מזה: **לדורשיני.** לחולי השיניים: **וגגבילא.** גינזיר"ו: **דרלונא.** קנמון: **לא שנו.** דחכמים אוסרין אלא של זהב שמשוה במראה משאר שיניס ודילמא מבזו לה ושקלה לה בידה וממטיא: **אכל של כסף.** שדומה לשאר השיניס דברי הכל מותר לשון רבותי. ולי נראה טעמא דשל זהב משוס דמשיבא ואתי' לאחוויי לכך אסור אבל של כסף לא חשיבא ולא אתי' לאחוויי. וללשון רבותי קשיא לי הא דאמר אביי רבי ור"ש בן אלעזר בו' ואי טעמא דרבנן משוס דחייבי עלה הוא מאי שנא רבי (ט) דקחשיב ליה רבנן נמי לאו לאחוויי חייבי ויש לתרץ דרבנן מיסר קאסרי מכל מקום ורבי מתיר דקסבר לא חייבו עלה ולא שלפא להו ומיהו ה"ל למיחש דלמא שלפא לה משוס אחוויי אלא לא שלפא משוס דאי מחוי לה גרותא היא: **רבי הא דאמרן.** דלא חיש דילמא שלפא: **פוטר בכובלא.** ואוקימנא[ט] דהאי פוטר מותר לכתחילה הוא ואמר טעמא מאן דרכה למיפק בכובלא אשה שריחה רע ולא שלפא ומחוי גרותה: **למטה מן הסכבה.** כגון כיפה של למר: **יולאה בה.** דלא חיישינן דילמא שלפא ומחוי דמיגלי שערה ומגגיא בה שהסבכה נוי הוא לשער: **מתני' סלע.** מטבע הוא: **ליים.** מפרש בגמ': **הבנות קטנות.** שמנקבות אזניהם ואין עושין מזמים עד שיגדלו ונותנין חוטין או קסמים באזניהם שלא יסתמו אזניהם לוי"ה: **ואפילו.** רבותא קאמר דאע"ג דלאו מבשיט נוי הוא אורחא בהכי ולא משאוי הוא. ויש מפרשין חוטין שקולעת בהן שערה דאסרינן לגדולה ברים פרקין [נז.] התם משוס דשכיחא בהו טבילה אבל קטנות דלא שכיחא בהו טבילה שרי. ולשון ראשון הגון מזה חדא דקטנות נמי לריכות טבילה לטומאת מגע משוס טהרות ואף נדות נמי שכיחות בהו כדתניא (נדה דף נב.) מעשה שהיה והטבילוה קודם לאמה ועוד מדקתני אפי' בקיסמין איכא למישמע דחוטין נמי אאזניס קיימי דאי חוטי הראש לא שייך לאיתני אפי' בקסמין: **ערביות.** נשים ישראליות שבערב: **יולאות רעולות.** דרך ערביות להיות מעוטפות ראשן ופניהם חוץ מן העיניס וקרי לה בלשון ערבי רעולות היינו הרעלות דכתיב גבי תכשיטי נשים בספר ישעיה (ג): **מדיות.** נשים ישראליות שבמדי: **פרופות.** שמתעטפות בטלית ותולה הרלועה בשפתה האחת כנגד לוארה ובשפתה השנית כורכת אחן או אגוז וקושרת הרלועה בכרך ואין הטלית נופל מעליה: **פורפת.** כמו קרסים [שמות כו] דמתרגמינן פורפין. כל המחבר בגד לחבירו קרי פריפה: **ובגבד שלא הפרוף לכתחלה בשבת.** ובגמ' [ע"ב] פריך והאמרת ריש פורפת: **גמ' בה אחרא.** מכה שהיא תחת פרסת הרגל וקושר בה סלע לרפואה: **דאקושא.** שהיא קשה ומגינה על המכה מקולים ויתדות דרכים: **שוכתא.** ליחלוחית היולא מן הכסף ובלע"ז רוי"ל ויפה למכה. שוכתא כמו דשתך טפי דאלו מליאות (ב"מ דף כו.) ומשתכין כנחשת דתענית (דף ת.): **ליעבד טפא.** דכספא טיבעא למה לי אלא משוס לורתא דטיבעא מעליא למכה ולאו שוכתא: **ליעבד פולסא.** עגול של עץ ויולר עליו: **אמר אביי ש"מ.** ממתני' דנקט סלע: **כולהו בהדדי מעלו לה.** ולהכי נקט סלע דאיתנהו לכולהו אקושא ושוכתא ולורתא: **לא שביק להו לבנהיה בו'.** מפרש לקמן טעמא דכולהו: **גויאן גבי הדדי.** ליתן זו אצל זו בעודן בתולות: **מקולאות ביומי ניסן.** של מיס מכוסקין או סמוך לנהר וממשיך לתוכן מי הנהר וטובלות שם: **ומפני ביומי תשרי.** שטובלות בפרת ומפני הטיט שלא יהא חלילה נותנות המפץ תחת רגליהן: **דלבעונין.** וחיש למישלף ואחוויי: **המסוללות.** מתחכות משוס תאות תשמיש:

פסולות

[ט] שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם רבי [י] אליעזר ורבי שמעון אוסרין: [יא] ובמוך שבאזנה: תני רמי בר יחזקאל והוא שקשור באזנה: [יב] ובמוך שבסנדלה: תני רמי בר יחזקאל והוא שקשור לה בסנדלה: ובמוך שהתקינה לה לנדתה: סבר רמי בר חמא למימר והוא שקשורה לה בין יריכותיה אמר רבא [יג] אע"פ שאינו קשור לה כיון דמאים לא אתיא לאיתויי בעא מיניה רבי ירמיה מרבי אבא עשתה לה בית יד מהו א"ל [יד] מותר איתמר [נמי] אמר רב נחמן בר אושעיא א"ר יוחנן עשתה לה בית יד מותר רבי יוחנן נפיק בהו לבי מדרשא וחלוקין עליו חבריו רבי יגאי נפיק בהו לכרמלית וחלוקין עליו כל דורו והתני רמי בר יחזקאל והוא שקשור לה באזנה לא קשיא הא דמיהדק הא דלא מיהדק: בפלפל ובגלגל מלח: פלפל לריח הפה גלגל מלח [טו] לדורשיני: וכל דבר שנותנת לתוך פיה: זגבילא אי נמי דרצונא:

שן תותבת שן של זהב רבי מתיר [טז] וחכמים אוסרין: א"ר זירא [יז] לא שנו אלא של זהב אבל בשל כסף דברי הכל מותר תניא נמי הכי בשל כסף ד"ה מותר של זהב רבי מתיר וחכמים אוסרין אמר אביי רבי ור' אליעזר ור' שמעון בן אלעזר כולהו סבירא להו דכל מידי דמיגניא ביה לא אתיא לאחוויי רבי הא דאמרן ר' אליעזר [יח] דתניא ר' אליעזר פוטר בכובלת ובצלוחית של פלייטון ר' שמעון בן אלעזר דתניא [יט] כלל אמר רבי שמעון בן אלעזר כל שהוא למטה מן הסבכה יוצאה בו למעלה מן הסבכה אינה יוצאה בו: **מתני'** [כ] יוצאה בסלע שעל הצינית [כא] הבנות קטנות יוצאות בחוטין ואפי' בקיסמין שבאזניהם [כב] ערביות יוצאות רעולות ומדיות פרופות וכל אדם אלא שדברו חכמים בהוה פורפת על האבן ועל האגוז ועל המטבע ובלבד שלא תפרוף לכתחלה בשבת: **גמ'** מאי צינית בת ארעא ומאי שנא סלע אילימא כל מידי דאקושא מעלי לה לעבד לה חספא אלא משום שוכתא לעבד לה טסא אלא משום צורתא לעבד לה פולסא אמר אביי שמע מינה כולהו מעלין לה: הבנות יוצאות בחוטין: אבוה דשמואל לא שביק להו לבנתיה דנפקי בחוטין ולא שביק להו גויאן גבי הדדי [כג] ועביד להו מקואות ביומי ניסן ומפצי ביומי תשרי לא שביק להו יוצאות בחוטין והאנן תנן הבנות יוצאות בחוטין בנתיה דאבוה דשמואל [כד] דצבעונין הוו לא שביק להו גויאן גבי הדדי לימא מסייע ליה לרב הונא [כה] דאמר ר"ה [כו] נשים המסוללות זו בזו

פסולות

לעיל **אמר רב כל מקום שאסרו חכמים כו'.** י"מ דאין הלכה כרב[א] * מדתני בחולין (דף מא.) אין שוחטין לתוך גומא ברשות הרבים שלא יתקה האפיקורסים ובחצר מותר[ב] ומיהו אין זה ראיה דבחצר מותר [ג] דאף הרואה אותו אומר לנקר חצרו הוא צריך אבל בעצמא שאם יראה אדם הרואה יחשדנו אפילו בחדרי חדרים אסור:

ליעבד לה פולסא. פ"ה חתיכה של עץ ויולר עליה צורה ולפירושו [ד] ניחא מה [ה] שמקשים דבעצמא אמר [ו] מאי אסימון פולסא וכ"ה התם היינו דבר שאין עליו צורה וקשה דהכא משמע דפולסא הוא דבר שיש עליו צורה ולפירש"י ניחא דפירש ליעבד פולסא בלא צורה ויולר עליו הצורה אבל לפיר"ת קשה דפירש אסימון הוי של מתכת ויש עליו צורה אבל אינה חשובה ואינה יולאה אם כן הכא מאי איירי סלע אפילו אסימון ושמא י"ל דצורת סלע צריך:

ומפצי ביומי תשרי. פ"ה מפני הטיט שלא יהיה חלילה ונותנות המפץ תחת רגליהן ורבינו תם פירש[ז] שהיו נותנות מפני זקפות[ח] שלא יראו אותן העולם ויתביישו מהם [ט] ולא יטבלו היטב[י]:

פסולות

עין משפט
נר מצוה

סו א ב ג ד מיי' פי"ט מהל' שבת הלכה יא סמג לאוין סה טוש"ע ס"מ סי' שג סעיף טו:
סז ה ו מיי' שם הל' ז טוש"ע שם סעי' יב:
סח ז מיי' שם הלכה יג סמג שם טוש"ע ס"מ סימן שלא סעיף כח:
סט ח מיי' שם הלכה יב סמג שם טוש"ע ס"מ סימן שג סעיף כ:
ע ט מיי' שם טוש"ע שם סעיף כא:
עא י מיי' פ"ח מהל' שבת הלכה יא טוש"ע י"ד סימן קלא סעיף לג לד:
עב כ מיי' פי"ט מהל' שבת הל' י סמג לאוין סה טוש"ע ס"מ סימן שג סעיף כ:
עג ל מיי' פכ"א מהל' איסורי ביאה הלכה ח סמג לאוין קכו טוש"ע אה"ע סי' כ סעיף ב:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אמר רב וכו' מדתני בחולין. ל"איה זו כתבו תוספות בחולין בשם ירושלמי:

לעזי רש"י

גינזיר"ו [יינייבר"א]. זגבילא.
רוי"ל [רודי"ל]. חלודה.

רבינו חננאל

שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם, ור' אלעזר ורבי שמעון אוסרין, ואיהו דאמר כר' אלעזר ורבי שמעון. במוך **שבאזנה.** תני רמי [בר יחזקאל] והוא שקשור באזנה. ובמוך שבסנדלה, והוא שקשור בעקבה. במוך שהתקינה לנדתה, והוא שקשור ביריכותיה. ורבא אמר אע"פ שאינו קשור כיון דמאיס לה לא אתיא לאחוויה. **אמר רבא עשתה לה בית יד מותר,** פי' בית יד שעושה [לה] לידה שתכסה אותה כדי שתבדוק מוך לנדתה ולא תגע בו ולא תטנף בו. **והא** דאמר במוך שבאזנה ותני רמי בר יחזקאל והוא שקשור באזנה, אוקמה בדמהדק, יאי לא מהדק אסור. **ושן תותבת** של כסף דברי הכל מותר. ר' שמתיר בשל זהב ור' אלעזר שמתיר בצלוחית של פלייטון ור' שמעון בן אלעזר שמתיר בכל שהוא למטה מן הסבכה, אילו כולן סבירא להו כל מידי דגנאי הוא לא אתא לאחוויה, והני שיטה נינהו ולית הלכתא כחד מיניהו. **מתני' יוצאין בסלע שעל הצינית.** סילעא שיש עליה צורת מטבע ומעלא לצינית שהוא מכה תחת הרגל. צינית, בת ארעא. **הבנות יוצאות בחוטין אפילו בקסמים שבאזניהן.** בנתיה דאבוה דשמואל תלתא גווני [חוטין] צבעונים הוו חוטי דידהו, ולא הוה שביק להו למיפק בהו, סבר דילמא שלפא ומחוויא לחברתה. ולא הוה שביק להו דגניין גבי הדדי,

מסורת הש"ס

[ח] ביצה ט. [לקמן קמו:], [ב] [ל"ל מלעזר], [ג] [גיר' הטריוך ערך דר ה' לדוד שיני ע"ש], [ד] [לעיל סב. תוספתא פ"ה ע"ש], [ה] [לעיל מ:] [ו] [נדרים מ:] כתובות נה: נדה קז., [ז] יבמות עו., [ח] [עיין תוספות לקמן קמו: ד"ה מי שנשרו ותוספות ביצה לה: ד"ה מי שהשינו על פרש"י דהכא אבל לקמן קמו: במשנה וגבילה לה: עולה פירושו כפירוש תוספות ובביצה ט. פרש"י כדהכא], [ט] [לעיל סב:], [י] [ר"ת בתוס' מס' ב"מ דף מד.], [כ] [ב"מ מז:], [כא] [וע"ע תוס' נדה סו: ד"ה אשה].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אבל כו' אבל כסף וכו' ומאי שנא רבי דקא שרי ליה משום דלא אתיא לאחוויי רבנן נמי: (ב) תוס' ד"ה ליעבד וכו' ולפירושו. ר"ג ובתוס' פ' בכל מערבין דף לא ע"ב כתבו בענין אחר ע"ש בד"ה שפלאו:

מוסף רש"י

רעולות. לשון עיטוף (ישעיה ג יט, נא יז ונחום ב ד. וגורס: מדיות רעולות). **בת ארעא.** מי שיש לו מכה בפיסת רגלו מתחת, קושרה שם, דמעלית ליה תלותה לידה ולורתא דידה (כתובות צג:). מקואות ביומי ניסן. מקוה מים חיים נובעים בבית ולא היה מניחן לטבול בהרות (בכורות נה:) או: מקוה מים מכונסים ואינן טובלות בהר (נדה סז.). **ומפצי ביומי תשרי,** שטובלין בהר שהזולין מרובין אבל מפני חלילת הטיט נותן מחלוקת בהר שעוברות עליהן (שם).

מוסף תוספות

א. דאסר אפי' בחדרי חדרים. תוס' הרא"ש. ב. וההיא הלכתא היא. ריטב"ש. ג. דההיא דהשוחט אפי' רב מודה בה. תוס' הרא"ש. שלא אמר רב אלא בדבר שאילו רואין אותו איכא חשדא כההיא דשוחטת בחמה אבל התם גבי שחיטה אפילו לעין הכל מותר לעשות בביתו. ריטב"ש. ד. טעמא דאבוה דשמואל. תוס' הרא"ש. ה. כמין גדר בנהר. תוס' נדה סו: משום צניעות שהנהרות קטנים בימי תשרי ופורס להו מפצים. תוס' בכורות נה: ו. [ו]ימהרו לטבול. רשב"ש. ז. דלא שייך חציצה בטיט שהוא בתוך המים לפי שהמים מלכלכין אותו והוא רך דהא בפ"ט דמקואות (מ"ב) תנן דלא חייבי אלא טיט היון וטיט היורדים וגץ יוני וקתני התם ושאר כל הטיט מטבילין בו כשהוא לח, ועוד דתנן בפרק ז' דמסכת מקואות (מ"ז). הטבילו בו את המטה אע"פ שרגליה שוקעות בטיט העבה טהורה מפני שהמים מקדימין. תוס' הרא"ש.